

МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМНО-СТРУКТУРНА КАРТИНА НА ИНФОРМАТИЗАЦИЯТА У НАС: ПАНОРАМА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ САЙТОВЕ ПО ШИРОК СПЕКТЪР ОТ ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАТИВНАТА СФЕРА

Светлозар Стоичков

Стадият на съвременната парадигма на познание – на интердисциплинарност и висока технологичност – трансформира информационната наука в статус на методологична рефлексия, която се явява мощен инструмент не само на информационно-комуникативното моделиране, но и на социокултурното изграждане. В посочената инструментарна връзка Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии – водещ методологичен център на научноизследователските и образователните институции на информатизацията у нас – системно и по многообразни методики за различни цели провежда анализ на електронните сайтове по широк спектър от областта на информационно-комуникативната сфера.

В рамките на редовния учебен процес и доизграждания го научноизследователски акт, осъществяван от студентите по авангардните за вуза специалности Информационни технологии и Информационно брокерство, проявяващи склонност към самостоятелна издирвателска дейност, през 2006/2007 учебна година стартира проект за системно изследване на фирмите на информатизацията у нас чрез изучаване на електронните им сайтове. За основа на изследването бе взето изданието „България – Фирмена енциклопедия: Кой какъв е в българския бизнес“ [1].

На базата на емпирично проучване на сайтове по цитираното фундаментално справочно-енциклопедично издание се направиха комплексни профили по единна методика на описание и с акцент върху

метасистемната конфигурация на предприеманото от отделните фирми информационно моделиране на интересуващите ни електронни продукти. Тези резултати бяха поднесени на ежегодната Студентска научна конференция на вуза (18 май 2007 г.) и в настоящия момент се намират под печат (Трудове на Студентското научно общество при Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии. Том I : I–III Студентски научни конференции. – София, 2008) [2] във вид на 28 емпирични изследвания (2008); направена е и обобщаваща публикация (2008) [3].

Изработената комплексна методика за систематизиране на изчерпателен кръг от критерии на информационно моделиране на електронните сайтове на фирмите на информатизацията у нас може да бъде представена чрез следния свод от признаци:

I. Метасистема (съответстваща на информационно-комуникативния профил на сайта; визуализиращи материали);

II. Операбилност (мобилност – лесно боравене със сайта);

III. Интерактивност: а) реални възможности за диалог; б) форум; в) фиксиране на най-често възникващи въпроси във връзка с работата със сайта);

IV. Информационен интервал (последната въведена информация от кога е);

V. Цитираност на сайта : а) използваемост според търсачката AltaVista; б) наличие на индикация във сайта за неговото цитиране);

Приложение

СИСТЕМНО-СТРУКТУРНА КАРТИНА НА ИЗСЛЕДВАНИТЕ ЕЛЕКТРОННИ САЙТОВЕ

N	Адрес на сайта	Критерии за оценка									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	www.irc.bg	консултативна дейност	удобна	нуждаеща се от подобрене	неизвестен	висока	опростена	ефективна връзка	база данни	масов потребител	липсва
2	www.kaldata.com	софтуерни и хардуерни новини	на добро ниво	безупречна	непрекъснат	висока	сложна	ефективна връзка	електронни и софтуерни	техническа и масова аудитория	защитена
3	www.fiber-lan.com	интернет услуги	предельно лесна	ощетена	неизвестен	минимална	опростена	ефективна връзка	електронни и база данни	масов потребител	липсва
4	www.megalan.bg	интернет услуги	елементгарна	ощетена	ежемесечен	висока	достатъчно разгърната	ефективна връзка	електронни и база данни	масов потребител	оптимална
5	www.gbg.bg	ИТ	лесна	ощетена	неизвестен	висока	разгърната	оптимална връзка	база данни	масов потребител	оптимална
6	www.jarcomputers.bg	ИТ оборудване	удобна и лесна	липсва	ежедневен	средна	достатъчно разгърната	регионална връзка	електронни и база данни	масов потребител	незащитена
7	www.globul.bg	мобилни комуникации	удобна	ощетена	произволен	ниска	достатъчно разгърната	директна връзка	специализирани	масов потребител	средно ниво на защита
8	www.germanos.bg	мобилно оборудване	удобна	достатъчна	редовен, но неопределен	нарастваща	достатъчно разгърната	ефективна връзка	специализирани	масово потребление	защитена
9	www.btc.bg	телекомуникационна дейност	ефективна и удобна	липсва	ежеседмичен	ниска	достатъчно разгърната	ефективна връзка	електронни бази данни	масов потребител	липсва
10	www.book-bg.com	книгоиздателска дейност	удобна	минимална	ежедневен	средна	разгърната	ефективна връзка	електронни и база данни	читатели на книги	средно ниво на защита
11	www.eurosport.com	спортна	опростена	минимална	непрекъснат	завидна	разгърната	ефективна връзка	специализирани	спортна аудитория	улеснена и защитена
12	www.petzl.com	спортна	лесна и удобна	ощетена	неизвестен	ниска	сложна	ефективна връзка	специализирани	спортна аудитория	липсва

VI. Архитектура на сайта: а) проста – достатъчно разгърната – сложна; б) линкове);

VII. Контактни координати: а) връзка със създателите на сайта; б) посочване на адреси на крайните производители и дистрибутори на информационните продукти);

VIII. Продукти на информационно-комуникативната сфера, с които оперира сайтът: а) електронни продукти; б) електронни база данни; в) софтуерни (програшни) продукти; г) електронно оборудване; д) социално-битова техника;

IX. Адрес на сайта (адресат) към кого е насочен сайтът: а) научно техническа аудитория; б) масово потребление (във сфера на услугите);

X. Регистрация в сайта: (защитеност на въждащите се данни: лични и фирмени).

Посочените критерии позволяват да се даде системно-структурна картина на нивото на информатизация у нас.

Разглежданата информационна картина е едновременно и пределно детайлна и максимално уплътнена, предоставяйки за многообразни обществено значими цели обобщени сведения за интересувашите ни феномени (фирмите на информатизацията) по широк спектър на информационно-комуникативната сфера (софтуерни и хардуерни новини, мобилни комуникации, ИТ технологии, интернет услуги, консултативна дейност, телекомуникационна дейност, книгоиздателска дейност, мобилни комуникации и т.н.) – както следва в приложеното подробно описание [4].

За по-голяма обозримост емпиричният материал на наблюдението е систематизиран в Табл. „Системно-структурна картина на изследваните електронни сайтове“ (Приложение).

Систематизираният материал позволява да се направят следните изводи:

1. Метасистемните конфигурации на продуктите са консултативна дейност (N 1); софтуерни и хардуерни новини (N 2); интернет услуги (N 3, 4); ИТ (N 5); ИТ оборудване (N 6); мобилни комуникации (N 7); мобилно оборудване (N 8); телекомуникационна дейност (N 9); книгоиздателската дейност (N 10); спортна дейност (N 11, 12).

2. Операбилността на масива от електронни сайтове е във границите от удобна (преобладаваща) (N 1, 6–10, 12) до елементарна (N 4) и опростена (N 11).

3. Интерактивността на наблюдаваните сайтове е в следните вариации: нуждаеща се от подобрение (N 1); безупречна (N 2); ошетенa (N 3–5, 7, 12); липсва (N 6, 9); достатъчна (N 8); минимална (N 10, 11).

4. Информационният интервал на потока от сайтове е: неизвестен (N 1, 3, 5, 12); непрекъснат (N 2, 11); ежедневен (N 6, 10); ежеседмичен (N 9);

ежемесечен (N 4); редовен, но неопределен (N 8); произволен (N 7).

5. Цитираността на изследваните сайтове е: висока (N 1, 2, 4, 5); ниска (N 7, 9, 12); средна (N 6, 10); минимална (N 3); нарастваща (N 8); завидна (N 11).

6. Архитектурата на наблюдавания поток от електронни сайтове варира в следния диапазон: достатъчно разгърната (N 4, 6–9); разгърната (N 5, 10, 11); сложна (N 2, 12); опростена (N 1, 3).

7. Контактните координати на сайтовете наблюдаваме в следните параметри: ефективна връзка (N 1, 2–4, 8–12); оптимална връзка (N 5); директна връзка (N 7); регионална връзка (N 6).

8. Наблюдаваните сайтове оперират със следните продукти на информационно-комуникативната сфера: база данни (N 1–6, 9, 10); електронни и софтуерни ресурси (N 2); специализирани технологии (N 7, 8, 11, 12).

9. Адресатът на сайтовете е установим: масовия потребител на информация (N 1–9); спортна аудитория (N 11, 12); читатели на книги (N 10).

10. Формите на регистрация в сайтовете показват следните варианти: липсва (N 1, 3, 9, 12); защитена (N 2, 8, 11); незащитена (N 6); средно ниво на защитеност (N 7, 10); оптимално ниво на защитеност (N 4, 5).

Предприетото моделиране прави възможно изработването на *естествена класификация на фирмите на информатизацията у нас*, която от своя страна открива *перспективи* не само за тяхното *проектиране* и *оптимизиране*, но и за *прогнозиране* и *социологизиране на информационните продукти* като ефективно социокulturно информационно цяло, стоящо на прага на създаване на *електронен регистър (електронна библиотека)*.

Чрез настоящата работа е апробиран критерият подход за универсална оценка на електронни сайтове, чрез който техните характеристики стават съпоставими и съизмерими.

ЦИТИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ И БЕЛЕЖКИ

1. България – Фирмена енциклопедия : Кой какъв е в българския бизнес = Who is who in bulgarian business : Encyclopedia of 30 000 Top-companies and Institutes : 2006–2007 / Информ.-изслед. център „Интеридея“ = Interidea Research and Publishing Centre ; Състав. Анастас Илиев – гл. ред. и др. – София, 2006. – 1098 с. : с цв. и черно-бели ил.

2. *Срв:* **Трудове** на Студентското научно общество при Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии. Том I : III Студентски научни конференции. – София, 2008. – Под печ. – Цит. по-долу изследвания са приведени под поредните номера на публикациите им в посочения том:

Афура, Яна. Информационна картина на електронния сайт на бизнес център за подпомагане на малки и средни предприятия – Русе (www.eic.rousse.bg) (N 128);

Драков, Мирослав. Информационна картина на сайта на фирма за телекомуникационни услуги „Българска телекомуникационна компания“ (www.btc.bg) (N 129); **Георгиева, Радостина.** Информационна картина на електронния сайт на компанията за интернет услуги „Юрo-капитал Битекс“ (www.bitex.com) (N 130); **Иванова, Полина.** Електронна картина на първия телекомуникационен оператор от ново поколение в България „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ (www.nexcom.bg) (N 131); **Веселинова, Ваня.** Информационна картина на електронния сайт на Delaware international (www.delin.org) (N 132); **Цекова, Гълъбина.** Информационна картина на електронния сайт на компанията доставчик на комплексни решения в областта на информационните технологии „Лирекс БГ“ (www.ligex.com) (N 133); **Димитров, Богомил.** Електронно изследване на сайт на художник (www.thelotuseater.com) (N 134); **Павлова, Ралица.** Информационна картина на електронния сайт на Българската асоциация по информационни технологии (БАИТ) (www.bait.bg) (N 135); **Дичева, Десислава.**

Системна картина на електронния сайт на телекомуникационния оператор „Орбител“ (www.orbitel.bg) (N 136); **Тодоровки, Коста.** Информационна картина на издателска електронна фирма Софтпрес ООД (www.softpress.com) (N 137); **Владимиров, Венцислав.** Информационна картина на електронния сайт на Издателска къща „Слънце“ (www.sluntse.com) (N 138); **Бакалска, Анастасия.**

Електронна картина на фирма за проектиране, изграждане, системна интеграция и поддръжка на комплексни информационни системи – „Стемо“ (www.stemo.bg) (N 139); **Йонов, Цветомир.** Системна картина на електронен сайт на фирмата за информационни и комуникационни услуги „Гювеч“ (www.gbg.bg) (N 140); **Миленков, Виктор.** Системна картина на електронния сайт на мобилния оператор „Globul Cosmote Group“ (www.globul.bg) (N 141); **Георгиев, Георги.** Системна картина на електронния сайт на фирмата за компютърни, софтуерни и охранителни системи „ДЕЛФИН-3“ (www.dolphin-3.bg) (N 142); **Йорданова, Милена.** Системна картина на електронния сайт на интернет доставчика „ЮНАЙТЕД НЕТ“ ООД 2003 (www.unitednet.bg) (N 143); **Николов, Христо.** Информационно изследване на електронния сайт на Европейската централна банка (European Central Bank) (www.ecb.int) (N 144); **Бошнаков, Божан.** Комуникация без граници – онлайн-представянето на фирма „Интертелеком България“ (www.intertelecom.bg) (N 145); **Соколов, Виктор.** Системна картина на електронния сайт за информационни и комуникационни услуги на bol.bg (www.bol.bg) (N 146); **Симеонов, Бранимир.** Информационна скица на електронния сайт на фирмата за планиране на маркетингови кампании и управление на логистичните процеси „SAP“ (www.sap.com/bulgaria) (N 147); **Минчева, Яница.** Електронна картина на фирма за внос и предлагане на услуги в сферата на информационните технологии (www.jarcomputers.com) (N 148);

Василева, Славица. Информационна скица на електронния сайт на Издателска къща „Slavica Publishers“ („Славика Пъблишърс“) (www.slavica.com) (N 149); **Димитров, Захари.** Информационно-феноменологичен модел на електронния сайт на българската издателска къща „Делта Плюс“ (www.deltaplus.net) (N 150); **Живков, Иван.** Информационна картина на електронния сайт на фирмата – доставчик на интернет (www.kuzelnet.org) (N 151); **Крушев, Тодор.** Електронна картина на фирма за индустриални продукти в областта на информационните технологии (www.comelsoft.com) (N 152); **Момироски, Ненад.** Информационна картина на електронния сайт на фирмата за информационни технологии за ефективно управление на България □CIO“ (www.cio.bg) (N 153); **Младеноска, Биляна.** Информационна картина на електронния сайт на фирмата за консултантски услуги на Европейския иновационен център „ЕИЦ“ за България (www.irc.bg) (N 154); **Чернева, Полина.** Електронна картина на представителството на американската корпорация за компютърни технологии APPLE COMPUTER, INC. (NASDAQ: AAPL, LSE: ACP) за България (www.apple.bg) (N 159). – *Срв. бел. 3.*

3. Гетова-Златева, Иглика. Електронните сайтове на фирмите на информатизацията в България: Към проблема за създаването на техен електронен регистър (електронна библиотека) (N 127). – *Вж: бел. 2.*

4. Милева, Калина. Профил-анализ на електронния сайт на фирмата за консултантски услуги на европейски иновационен център за България (www.irc.bg);

Вълчев, Калин. Информационна картина на популярния електронен портал за новини и ревиюта в областта на софтуера и хардуера (www.kaldata.com); **Димитров, Васил.** Преглед на сайта на интернет доставчика FiberLAN (www.fiber-lan.com); **Галова, Андриана.** Системен анализ на сайта на фирмата за интернет услуги „мегалан“ (www.megalan.bg); **Михайлова, Людмила.** Панорама на електронния сайт на фирмата за акционни услуги „Гювеч“ (www.gbg.bg); **Станков, Станислав.** Поглед върху електронния сайт на фирма за внос и предлагане на услуги в сферата на информационните технологии (www.jarcomputers.bg); **Томова, Христина.** Системна картина на най-бързо развиващия се мобилен оператор в областта на комуникацията, връзката с обществото и информационните технологии (www.globul.bg); **Динева, Ирена.** Скица на електронния сайт за мобилни технологии „Германос“ (www.germanos.bg); **Иванов, Теодор.** Системен анализ на сайта на фирмата за телекомуникационни услуги „Българска телекомуникационна компания“ (www.btc.bg); **Савова, Силвия.** Общ поглед върху електронния сайт на българската online книжарница „books-bg.com“ (www.book-bg.com); **Стоичков, Светлозар.** Феноменологична картина на електронния сайт за най-актуалните спортни новини (www.eurosport.com); **Дечев, Ивайло.** Синтезиран поглед върху сайта за височинни спортове, алпинизъм и спелеология, спортове на открито, както и за спасителни акции при тези условия (www.petzl.com).

